

Boembekemolen komt weer tot leven

In het zuidoosten van de het reliëfrijke landschap van de Vlaamse Ardennen ligt het natuurgebied Middenloop Zwalm; waar de Zwalm een belangrijke rol speelt. Middenin dit gebied ligt de Boembekemolen, een bijzondere watermolen die dringend aan restauratie toe is. En dat is precies waarvoor de vrijwilligers van vzw Boembeke en Natuurpunt Zwalmvallei zich al jarenlang inzetten. Voor de laatste fase van het project rekenen ze op jouw hulp.

Tekst: Anneleen Van Thillo & Natuurpunt Zwalmvallei

Op de Zwalm vind je dan ook vijf watermolens, waaronder, centraal in het natuurgebied Middenloop Zwalm, de Boembekemolen. Die bevindt zich precies op de kruising van de Zwalm en de oude spoorwegbedding, die vandaag bekend staat als het Mijnwerkerspad. Hoewel de molen uitgerust is met bijzondere molentechnieken, raakte hij sinds de jaren '60 zwaar in verval.

“Het project is veel ruimer dan de molen zelf”

Natuurpunt en vzw Boembeke sloegen een aantal jaar geleden de handen in elkaar om de molen een nieuw leven te geven. Door zijn ligging en zijn cultuurhistorische waarde vormt hij het ideale trefpunt voor de buurt en de ruimere Zwalmvallei. De molen is aangekocht en meerdere procedures zijn opgestart om de nodige middelen en vergunningen te bekomen voor een grondige verbouwing. Een werk van lange adem.

Een uniek project

Wat het project zo uniek maakt, is dat het veel ruimer is dan de molen zelf. Het is een echt landschapsproject, met als eerste wapenfeiten de restauratie van een kapelletje en een hoogstamboomgaard. Ook de biodiversiteit krijgt veel aandacht. Natuurpunt Zwalmvallei beheert in Middenloop Zwalm al meer dan 90 ha hooilanden, bossen en ruigtes. Eén van de centrale doelstellingen daarbij is de instandhouding en het herstel van het oude cultuurlandschap rondom de molen en de bijhorende fauna en flora.

Fauna en Flora in de buurt

In de historische boskernen van de Zwalmvallei vind je het leefgebied van de zeldzame rivierdonderpad, maar ook beekprik, beekforel en vuursalamander. Op de valleiflanken groeit typische voorjaarsflora als bosanemoon, daslook, eenbes, salomonszegel, muskruid, wrangwortel en boshyacint, en in de zomer



De Boembekemolen. Foto: Jan François

staan de natte ruigtes vol moerasspirea en moesdistel, een feest voor de insecten. De grote gele kwikstaart scheert hier het hele jaar over het water en ook de ijsvogel kan je komen bewonderen. Vanaf mei zie je al eens een boomvalk of een koekoek, en klinkt her en der het melodietje van bosrietzangers en grasmussen.

De steile valleiwanden langs de oostelijke en zuidelijke zijde van de vallei waren tot 100 jaar geleden vaak bebost. De restanten van die bossen zijn zeer waardevol omwille van hun grote verscheidenheid aan planten.

Lange weg al afgelegd...

De Boembekemolen heeft al een lange en rijke geschiedenis achter de rug en gaat een toekomst vol cultuur en natuur tegemoet. De eerste historische vermelding over de molen gaat terug tot 1544. Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw verloor de Boembekemolen geleidelijk zijn laatmiddeleeuwse uitzicht. Tijdens de industriële revolutie werd de dieselmotor geplaatst die vandaag nog steeds aanwezig is. Tot kort na de Tweede Wereldoorlog werd

er gebouwd en verbouwd aan de molen. In 1967 viel het verhaal van de molen plots stil toen de molenaar Léon De Poorter om het leven kwam bij een geweldadige boerenbetoging. Het leek het begin van het einde, maar dat was buiten de vrijwilligers van vzw Boembeke en Natuurpunt Zwalmvallei gerekend!

“Doel is dat de molen over enkele jaren weer kan draaien”

In 2001 kocht Natuurpunt de watermolen en enkele hectaren vochtig weiland van de weduwe van De Poorter; een sleutelmoment na het jarenlange verval. Wat volgde is een lang verhaal om de restauratie van de molen en het herstel van de omliggende natuur rond te krijgen, waarbij de vzw Boembeke opgericht werd. De vrijwilligers van de vzw voerden een historisch onderzoek uit en de molen verkreeg de status van beschermd monument.

...en nog een laatste stuk te gaan

Sindsdien wordt druk gewerkt om de Boembekemolen om te toveren tot een maalvaardige molen die biologisch graan maalt en groene energie opwekt, met ontmoetingsruimtes voor een breed publiek. Hierdoor kan de Boembekemolen op termijn fungeren als uithangbord en als ontmoetingsplaats in het natuurgebied en kan hij impulsen geven aan natuurontwikkeling, -beleving en -educatie.

Het is de bedoeling dat de molen over enkele jaren weer kan draaien en dat vervolgens nieuwe bezoekersruimtes opgetrokken worden. In de gerestaureerde molen zal duidelijk zijn welk deel historisch is en welk deel nieuw. Bovendien zullen de nieuwbouwonderdelen uitgevoerd worden volgens een ecologisch verantwoorde bouwwijze. In elk geval wordt de Boembekemolen opnieuw een monument om u tegen te zeggen.



Grote gele kwikstaart. Foto: Luc Meert

Middenloop Zwalm en de Boembekemolen

In het bekende heuvelslandschap van de Vlaamse Ardennen (Oost-Vlaanderen) kronkelt de Zwalm; een van de belangrijkste rivieren van de omgeving. De Zwalm is een buitenbeentje in Vlaanderen omdat ze op een afstand van amper 19 km een hoogteverschil van 60 meter overbrugt. Daardoor heeft ze veel energie in zich en was ze zeer geschikt voor de bouw van watermolens.

Beleef Zwalm en Boembeke

Doe de Boembekewandeling en maak nu al kennis met de Boembekemolen, het landschap van de Zwalmvallei en de biodiversiteit in de omgeving. De wandeling is een eerste in een reeks die vertrekt vanaf de Boembekemolen in Brakel (Michelbeke). 11 km lang wandel je langs een wit-groen gestreept wandelparcours (je kan de wandeling ook inkorten). Download de volledig uitgeschreven en gedetailleerde wandeling op www.natuurpunt.be/boembekemolen

Laat de Boembekemolen weer draaien!

De totale kost van de werken is begroot op 750.000 euro, waarvan minstens 270.000 euro te dragen is door Natuurpunt. De vrijwilligers van vzw Boembeke en Natuurpunt Zwalmvallei hebben al bijna de helft daarvan opzij gezet. De fasering van de werken in de tijd en een volgehouden zoektocht naar middelen zullen de resterende middelen leveren ... misschien ook een stukje met jouw hulp?

Alle giften zijn welkom op rekeningnummer 293-0212075-88 (IBAN = BE56 2930 2120 7588, BIC = GEBABEBB) met vermelding "Project 3671, Boembekemolen". Vanaf een gift van 40 euro ontvang je een fiscaal attest.